

امکان دریافت سود مرکب
در شبکه بانکی کشور
از منظر فقه اسلام و حقوق ایران

www.ketab.ir

نویسنده:

رضا ملکی

سرشناسه	: ملکی، سیدرضا، ۱۳۷۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: امکان دریافت سود مرکب در شبکه بانکی کشور از منظر فقه اسلام و حقوق ایران / نویسنده رضا ملکی.
ویراستاری	: حمیدرضا جلالوندی
مشخصات نشر	: سخن دانشجو، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۷ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۵۳۶۳-۰۵-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۳۳-۱۳۷.
موضوع	: بهره مرکب -- ایران Compound interest -- Iran بهره مرکب Compound interest
رده بندی کنگره	: HB۵۴۹
رده بندی دیویی	: ۸۰۹۵۵/۳۳۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۲۶۹۲۳۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

نام کتاب: امکان دریافت سود مرکب در شبکه بانکی کشور از منظر فقه اسلام و حقوق ایران

نویسنده: رضا ملکی

صفحه آرا و طراح جلد: حمیدرضا جلالوندی

ناشر: انتشارات سخن دانشجو

چاپ و صحافی: مجتمع ارشد ۰۹۱۸۸۶۴۱۶۰۷

www.Arshadprint.com

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۳۶۳-۰۵-۲

نوبت چاپ: اول

سال ۱۴۰۲

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	مقدمه
۱۳	فصل اول
۱۳	کلیات
۱۵	گفتار اول: مفهوم پول
۱۵	بند اول: معنای لغوی و اصطلاحی پول
۱۵	بند دوم: تاریخچه پول
۲۰	گفتار دوم: مفهوم شبکه بانکی
۲۰	بند اول: معنای لغوی و اصطلاحی بانک
۲۱	بند دوم: تاریخچه بانک
۲۳	بند سوم: مقایسه بانکداری متعارف با بانکداری اسلامی
۲۵	گفتار سوم: مفهوم سود
۲۵	بند اول: تعریف لغوی و اصطلاحی سود
۲۶	بند دوم: تاریخچه بهره
۲۷	بند سوم: روش‌های تحصیل سود در نظام بانکداری بدون ربا (بهره)

بند چهارم: تعریف لغوی و اصطلاحی سود مرکب..... ۲۸

بند پنجم: ربای جاهلی و مقایسه آن با سود مرکب..... ۲۹

گفتار چهارم: خسارت تأخیر تأدیه ۳۰

گفتار پنجم: وجه التزام ۳۲

فصل دوم..... ۳۳

بررسی ماهیت پول..... ۳۳

گفتار اول: ماهیت پول ۳۵

بند اول: تعریف پول..... ۳۵

بند دوم: مال و مالیت از منظر اقتصاددانان..... ۳۷

بند چهارم: پول: مکیل، موزون یا معدود..... ۴۰

بند پنجم: مبانی اندیشمندان اسلامی در مورد ماهیت پول..... ۴۱

گفتار دوم: انواع پول ۴۳

بند اول: پول کالایی..... ۴۳

بند دوم: پول اعتباری..... ۴۵

فصل سوم..... ۵۱

سود مرکب از نظر بانک..... ۵۱

گفتار اول: سود مرکب از نظر بانک‌های غیر اسلامی ۵۳

- بند اول: تجهیز منابع در بانکداری متعارف (ربوی)..... ۵۳
- بند دوم: تخصیص منابع در بانکداری متعارف..... ۶۰
- بند سوم: راهکار بانکداری متعارف برای حل مشکل تأخیر تأدیه..... ۶۱
- گفتار دوم: سود مرکب از نظر بانک‌های اسلامی سایر کشورها ۶۱
- بند اول: الگوهای بانکداری در کشورهای اسلامی..... ۶۲
- بند دوم: سازوکار جریمه تأخیر برای بازگشت منابع در بانک‌های اسلامی..... ۶۶
- گفتار سوم: سود مرکب از نظر بانک‌های ایران ۷۰
- بند اول: روش‌های تجهیز منابع پولی..... ۷۰
- بند دوم: روش‌های تخصیص منابع پولی..... ۷۱
- بند سوم: راهکار بانکداری ایران برای حل مشکل تأخیر تأدیه..... ۷۲
- بند چهارم: سود مرکب از نظر بانک‌های ایران..... ۷۶

فصل چهارم..... ۸۱

- سود مرکب از نظر فقهی و حقوقی..... ۸۱
- گفتار اول: سود مرکب نظر فقه اهل سنت ۸۳
- بند اول: مبانی خسارت تأخیر تأدیه از باب ضمان‌های قهری..... ۸۳
- بند دوم: مبانی خسارت تأخیر تأدیه مطابق قواعد عمومی معاملات..... ۸۶
- بند سوم: مبانی خسارت تأخیر تأدیه در قواعد فقهی..... ۹۰

بند چهارم: مبانی خسارت تأخیر تأدیه در ادله اصول.....	۹۳
گفتار دوم: سود مرکب از نظر فقه اهل تشیع	۹۷
بند اول: مبانی فقهی قانون عملیات بانکی بدون ربا.....	۹۷
بند دوم: تبیین مستند فقهی جواز اشتراط جریمه تأخیر ضمن عقد.....	۱۰۳
بند سوم: تبیین مستند فقهی ماده ۵۲۲ قانون آیین دادرسی مدنی و ماده ۴ قانون چک.....	۱۰۷
بند چهارم: بررسی فقهی دریافت جریمه و خسارت تأخیر تأدیه در قالب سود مرکب	۱۱۰
گفتار سوم: سود مرکب از نظر حقوقی	۱۱۳
بند اول: نمونه آراء قضایی در مورد سود مرکب.....	۱۱۳
بند دوم: بررسی درخواست خسارت مازاد بر اصل بدهی بر اساس ماده ۵۲۲ قانون آیین دادرسی مدنی.....	۱۲۲
بند سوم: بررسی حقوقی دریافت جریمه و خسارت تأخیر تأدیه در قالب سود مرکب	۱۲۷
فهرست منابع	۱۳۲

مقدمه

سود مرکب سودی ترکیب شده و مضاعف است. در سود ساده اصل وام و سودی که به آن تعلق می‌گیرد اهمیت دارد ولی در سود مرکب علاوه بر اصل و سود، جریمه دوره‌های قبل سپرده یا وام نیز به اصل بدهی اضافه شده و از مجموع آن مجدداً سود و جریمه دریافت می‌شود. عدم وجود ساز و کار مدون که ابعاد شرعی و قانونی امهال مطالبات بانک‌ها را به گونه‌ای که موجب ضرر و زیان آنها نشود و عدم بازدارنده بودن قوانین داخلی بانک‌ها در جلوگیری از دریافت سودهای بی‌رویه از تسهیلات گیرندگان باعث شده است که بانک‌ها به سود ساده اکتفا نکرده و به سود مرکب روی بیاورند. مسأله اصلی این است سود مرکب از نظر فقهی و حقوقی مورد بررسی قرار گیرد که آیا امکان جواز شرعی و قانونی برای چنین سودی وجود دارد یا اینکه شبکه بانکی به حسب آیین‌نامه‌ای داخلی برای جلوگیری از ضرر حتمی که از ناحیه کاهش ارزش پول برای آن‌ها حاصل می‌شود، اقدام به اشتراط سود مرکب در قراردادهای فیما بین خود و تسهیلات گیرندگان نموده‌اند.

با توجه به اینکه مسأله سود مرکب مدت زمانی است به عنوان یک مشکل اجتماعی در روابط بین بانک‌ها و تسهیلات گیرندگان مطرح بوده و به دلیل انباشت سود و جریمه بدهکاران گاهی بدهی آن‌ها چند برابر مبلغ اصلی می‌گردید، لذا نمایندگان مجلس قانون «تسهیل تسویه بدهی بدهکاران شبکه بانکی کشور» را در سال ۹۸ با هدف حذف سود مرکب از مطالبات معوق تصویب نمودند که با توجه به مخالفت شورای نگهبان نهایتاً با تأیید مجمع تشخیص مصلحت نظام اجرا گردید. لذا پرداختن به موضوعی با عنوان امکان سنجی فقهی و حقوقی دریافت سود مرکب در شبکه بانکی کشور و استخراج ادله مصوبه مجلس و مجمع تشخیص و همچنین دلیل رد شورای نگهبان ضروری به نظر می‌رسد.

در رابطه با سود مرکب تحقیقاتی انجام شده است ولی هیچ کدام از آنها به صورت جامع و کامل به این موضوع نپرداخته است. بعضی از آنها به صورت گذرا به این موضوع پرداخته است. بعضی از تحقیقات سود مرکب را تنها از حیث حقوقی بررسی نموده و بعضی نیز تنها ادله عدم جواز سود مرکب را تبیین نموده است. ولی ما در این کتاب به صورت جامع و کامل ادله جواز و عدم جواز سود مرکب را از منظر فقه و حقوق مورد بررسی قرار داده‌ایم.

در این کتاب در بخش کلیات به مفهوم و معنای لغوی و اصطلاحی پول، بانک و غیره پرداخته و ماهیت پول‌های کنونی از منظر اندیشمندان اسلامی و غیراسلامی در بخش دوم تبیین می‌شود. در بخش سوم کتاب سود مرکب از نظر بانکهای غربی و اسلامی مورد مطالعه قرار خواهد گرفت و در پایان سود مرکب از نظر فقهی و حقوقی مورد بررسی قرار می‌گیرد و ادله جواز و عدم جواز دریافت سود مرکب در فقه و حقوق بیان می‌شود.

www.ketab.ir